

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

บทบาบทการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำพูน

โดย

นายถาวร ธรรมตา

มีนาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.บุญสม วราเอกศิริ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ในจังหวัดลำพูน 2) บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อ.บ.ต. 3) สภาพทั่วไปของ อ.บ.ต. 4) บทบาทการพัฒนาการเกษตรของ อ.บ.ต. และ 5) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรของ อ.บ.ต. รวบรวมข้อมูลจากสมาชิก อ.บ.ต. จำนวน 298 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ systematic random sampling และจัดเก็บข้อมูลของสภาพทั่วไปของ อ.บ.ต. จากประธาน อ.บ.ต. ทั้งหมด 38 อ.บ.ต. จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) พร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าโคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุโดยเฉลี่ย 46 ปี ร้อยละ 48.60 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นบังคับเกือบทั้งหมด (98.32%) เป็นคนในพื้นที่ ร้อยละ 61.41 มีอาชีพหลักคือค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัว และร้อยละ 56.71 มีอาชีพรองคือรับจ้าง โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 208,531 บาทต่อปี ส่วนมาก (96.98% และ 91.31%) มีรถจักรยานยนต์และรถยนต์ไว้ใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทาง ร้อยละ 91.28 มีโทรศัพท์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ร้อยละ 60.40 เป็นสมาชิก อ.บ.ต. โดยตำแหน่ง มีประสบการณ์การฝึกอบรมเฉลี่ย 3-6 ครั้งต่อปี

โดยทั้งหมด และเกือบทั้งหมด (100% และ 97.32%) เคยได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและโทรทัศน์ และร้อยละ 52.41 มีบทบาทการมีส่วนร่วมมากในการดำเนินงานของ อ.บ.ต.

ส่วนสภาพทั่วไปของ อ.บ.ต. พบว่า โดยเฉลี่ยเป็นตำบลที่มีจำนวนหมู่บ้านประมาณ 11 หมู่บ้าน มากกว่าครึ่ง (55.26%) มีพื้นที่ทั้งหมดไม่เกิน 40,000 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 12,756 ไร่ มีครัวเรือนทั้งหมดโดยเฉลี่ย 2,060 ครัวเรือน โดยมีครัวเรือนเกษตรเฉลี่ยประมาณ 1,446 ครัวเรือน ร้อยละ 89.47 และ ร้อยละ 86.84 ใช้น้ำจากการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและน้ำบาดาล มีเพียงร้อยละ 2.63 ที่สภาพเส้นทางคมนาคมเป็นถนนลูกรัง มีรายได้ โดยเฉลี่ย 2,837,653 บาทต่อปี ร้อยละ 63.15 มีรายได้ไม่เกิน 2,500,000 บาทต่อปี โดยมี รายได้จากเงินภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 1,669,902 บาทต่อปี อ.บ.ต. ในจังหวัดลำพูนทั้งหมดอยู่ในระดับ 3-5 และร้อยละ 81.58 อยู่ในระดับ 5 อ.บ.ต. มีวงเงินงบประมาณเพื่อการพัฒนา ทั้งหมดโดยเฉลี่ย 2,209,105 บาท และร้อยละ 63.11 มีวงเงินงบประมาณไม่เกิน 2,000,000 บาท ซึ่ง อ.บ.ต. เกือบทั้งหมด (97.37%) ไม่ได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ส่วนการพัฒนากิจการผลิตทางการเกษตรมีเพียงร้อยละ 18.42 เท่านั้นที่มีการจัดสรรเงินงบประมาณเกินกว่า 300,000 บาท และ อ.บ.ต. ร้อยละ 55.26 ไม่ได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาสถาบันกลุ่มทางการเกษตร

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก อ.บ.ต. กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อ.บ.ต. พบว่า ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ อาชีพ รายได้ เครื่องมือสื่อสารและยานพาหนะและการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิก อ.บ.ต. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อ.บ.ต. ส่วนอายุ ระยะเวลาที่อาศัยในตำบล การรับข่าวสารด้านการเกษตร และการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของ อ.บ.ต. กับบทบาทการพัฒนาการเกษตรของ อ.บ.ต. พบว่า จำนวนหมู่บ้าน พื้นที่ทั้งหมด จำนวนครัวเรือนเกษตร รายได้ของ อ.บ.ต. และภาษีบำรุงท้องที่ของ อ.บ.ต. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทการพัฒนาการเกษตรของ อ.บ.ต. ส่วนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร และเส้นทางคมนาคม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด